

“Met de toegezegde 300 miljoen per jaar extra kunnen natuurbeheerorganisaties de natuur in gunstige staat van instandhouding krijgen”

Henk Siebel, Voorzitter Deskundigen Team Droog Zandlandschap en Natuurmonumenten

“Het beleid rekent wederom met 10 procent autonome daling van stikstof, terwijl we zien dat de ammoniakdepositie de afgelopen jaren in Natura2000-gebieden juist omhoog gaat”

“Nee! Er moeten meerdere dingen gebeuren voor een gunstige staat van instandhouding. Het is eigenlijk omgekeerd: in plaats van te beginnen met herstelmaatregelen, moet er toch echt eerst een structurele daling van de stikstofdepositie komen en de hydrologie op orde worden gebracht. Daarna kunnen we effectieve herstelmaatregelen nemen.

Onderzoek naar herstelmaatregelen voor stuifzand heeft uitgewezen dat het onvoldoende geholpen heeft, er is geen mooie korstmosvegetatie, maar vooral grijs kronkelsteeltje. Als we niets hadden gedaan was het helemaal verdwenen, maar de kwaliteit blijft slecht. Ook op de droge heide gaat de kwaliteit hard achteruit. En met de droogte van de afgelopen jaren zie je dat die extra hard toeslaat omdat het systeem verzwakt is door de stikstofdepositie.

Het huidige beleidsvoornemen is om 50 procent van de gevoelige habitats en leefgebieden onder de kritische depositiewaarde te brengen. Maar dat geeft een vertekend beeld, want het zijn vooral de minder gevoelige leefgebieden en kusthabitats die dan eventueel binnen bereik zouden komen. Bij vrijwel alle habitats op de zandgronden zal de depositiewaarde ver overschreden blijven.

Ik zie niet veel anders dan bij de PAS, weer slechts een te lage streefwaarde. En het voorgenomen beleid rekent daarbij wederom met 10 procent autonome daling van stikstof, terwijl we zien dat de ammoniakdepositie de afgelopen jaren in Natura2000-gebieden juist omhoog gaat. De impasse wordt dus geenszins gebroken.

Wat er moet gebeuren? Het moet geen dweilen met de kraan open zijn. De randvoorwaarden moeten op orde, zoals veel lagere stikstofdepositie en herstel van grondwaterstanden. Dat is lastig, want dan heb je het over de omgeving van natuurgebieden. Maar als je daar niet op inzet, dan gebeurt er niet veel. De makkelijke maatregelen zijn al gedaan, het laaghangend fruit is al geplukt.”

Eind april verraste minister Schouten vriend en vijand met een fors bedrag voor de stikstofproblematiek. Ze reserveert jaarlijks 200 miljoen per jaar voor maatregelen in de landbouw en voor de komende tien jaar 300 miljoen voor “het versterken en intensiveren van het natuurbeleid”. Dat is best veel, zou je kunnen zeggen, als je het vergelijkt met de jaarlijkse beheerkosten die het laatste decennium zo rond de 800 miljoen schommelt. Maar misschien ook weer niet zo heel veel als je het vergelijkt met de huidige jaarlijkse milieu-investeringen in een schone bodem, lucht en water. Daar geven we nu al jaarlijks ongeveer 4 miljard aan uit. Maar misschien moeten we ook niet te veel vergelijken en ons gewoon afvragen of natuurbeheersorganisaties met de toegezegde 300 miljoen per jaar extra de natuur in gunstige staat van instandhouding kunnen krijgen.

— Marjel Neefjes

Nicole Olland, Bosgroepen Nederland

“300 miljoen per jaar klinkt veel, maar per jaar geven we 7 miljard uit aan waterbeheer en 30 miljard aan wegen”

“Dat is niet zo eenduidig te zeggen. Natuurherstel is natuurlijk niet alleen van geld afhankelijk, maar van veel meer. Het gaat ook om samenwerking van partijen, en om de externe druk van industrie, landbouw, verkeer. Maar laten we niet verzanden in een discussie of het nou te veel of te weinig geld is, laten we vooral aan de slag gaan. Laten we zorgen voor een goede samenwerking van terreineigenaren met omliggende grondeigenaren, overheden zoals de waterschappen die een goed waterpeil moeten realiseren, provincies die over het natuurbeheer gaan en gemeenten die hun omgevingsvisie moeten opstellen. 300 miljoen per jaar klinkt als veel geld. Maar per jaar geven we 7 miljard uit aan waterbeheer en 30 miljard aan wegen. Dus je moet het wel een beetje in perspectief zien. Fysieke maatregelen kosten nou eenmaal veel geld, het is duur om Nederland op orde te krijgen, maar nog duurder als we het niet op orde brengen. Ik vind het bedrag overigens wel een mooi gebaar van het kabinet, het geeft aan dat ze het serieus oppakken. Met deze bedragen kunnen we hopelijk de natuur robuuster maken, zodat ze meer tegen een stootje kan. Maar als we de stikstofbron niet aanpakken, blijft het dweilen met de kraan open. Als we er wel in slagen de bron aan te pakken, dan kunnen we een eind komen. Misschien niet 100%, maar laten we nu stappen zetten en vooral blijven monitoren wat werkt en wat niet. Dat biedt een stevige basis voor het vervolgesprek over de aanvullende middelen.”

Rienk Jan Bijlsma, Wageningen Environmental Research

“Je kunt er best interessante dingen mee doen, maar de verslechtering ermee terugdringen gaat niet lukken. Hooguit voorkomen dat het nog slechter wordt”

“Nee, dat gaat niet lukken. Op dit moment is maar 12 procent van de 52 habitattypen in gunstige staat van instandhouding en 22 procent van de 81 soorten. Dat wordt beoordeeld op vier criteria die alle vier gunstig moeten zijn. Zelfs als je maar twee van de vier criteria gunstig wilt hebben, kom je nog niet verder dan 45 procent. Dus dat wordt lastig. Dat komt natuurlijk omdat de ‘ver’-thema’s al jarenlang spelen, waardoor in de tussentijd veel soorten over de rand gevallen zijn en bijvoorbeeld verzuring tot irreversibele effecten heeft geleid. Zelfs als je nu de stikstofdepositie heel ver zou terugdringen, dan nog heb je te maken met langdurige effecten uit het verleden. De Natura 2000-gebieden zijn inmiddels eilandjes omgeven door een biodiversiteitswoestijn: het landelijk gebied. Dat is nu en zeker op de lange termijn ongunstig, we wilden niet voor niets een natuurnetwerk, waar uitwisseling plaats kan vinden. Het belangrijkste is dat die stikstofdepositie structureel naar beneden gaat. En dan niet alleen rond de Natura 2000-gebieden, maar we moeten de hele stikstofdeken over Nederland aanpakken. 300 miljoen per jaar is natuurlijk wel een flink bedrag. Laten we hopen dat het niet versnipperd raakt over kleine projectjes in kleine gebiedjes, maar structureel wordt ingezet om extra ruimte te creëren, bedrijven uit te kopen. Je kunt er best interessante dingen mee doen, maar de verslechtering ermee terugdringen gaat niet lukken. Hooguit voorkomen dat het nog slechter wordt, door gebieden robuuster te maken. Ik denk dat dat de rol van dat geld wordt: behouden, liefst versterken van de natuur, zodat het beter tegen een stootje kan.”

Sylvio Thijsen, directeur Staatsbosbeheer

“Blij dat er na decennialang bezuinigen een kantelpunt is bereikt”

“Ik vind die 300 miljoen echt goed nieuws, een trendbreuk in het beleid. Het is goed dat we eindelijk meer gaan investeren in natuur, in het dichtstbevolkte land ter wereld. Een groene infrastructuur – schone bodem, water en lucht en een goede biodiversiteit – is goed voor alle 17 miljoen inwoners en de 20 miljoen toeristen die ons land jaarlijks bezoeken. Zo bekeken is 300 miljoen maar € 8 per persoon per jaar. Ik ben buitengewoon verheugd dat er na decennialang bezuinigen op natuur, en de enorme kortingen van Bleker, blijkbaar een kantelpunt is bereikt. Dat het kabinet inziet dat er structurele investeringen nodig zijn voor het behoud van biodiversiteit. Die 300 miljoen is feitelijk een verdubbeling van de huidige uitgaven aan natuurbeheer door terreinbeheerders en particulieren, dus dat is een forse stap vooruit. Het biedt ruimte voor natuurherstelmaatregelen voor beheer en inrichting, en het verbeteren van de randvoorwaarden water, bodem en lucht. Maar ook voor projecten met boeren en steden om de overgangen tussen natuur en landbouw of natuur en stad te verbeteren qua biodiversiteit. Het biedt ook de mogelijkheid om na te denken over hoe we intensieve landbouw bij Natura2000-gebieden kunnen omvormen tot graduele overgangen. Voor die groene infrastructuur – schone bodem, water en lucht en een goede biodiversiteit – is het natuurlijk heel belangrijk dat er ook geld is voor bronmaatregelen, bijvoorbeeld bij boeren. Want we moeten natuurlijk wel oorzaak en gevolg in de gaten houden.”